

V tomto čísle pro vás psali:



Erika Merjavá
ředitelka TALENT drama studia



Hana Sršňová (24 let)
členka souboru Vosí hnízdo



Janek Poláček (19 let)
člen souboru Vosí hnízdo



Barbora Moravcová (11 let)
členka skupiny Ohnivák



Filip Pudil (19 let)
příspěvatel do Dialogu

Redakční rada: Erika Merjavá, Hana Sršňová, Janek Poláček, Magdalena Tvrdá **Grafická úprava:** Hana Sršňová **Textová korektura:** G.P.Tománek
Foto: Dušan Prouza **Web TALENT drama studia:** www.talentedrama.cz, na webu je Dialog volně k prohlížení a ke stažení. Texty je možné si přečíst i na blogu Dialog na webu TDS. Dobrovolné příspěvky na tvorbu čtvrtletníku můžete posílat na účet č. 2101067297/2010. Do pozn. napište: Dialog.
Mnohokrát děkujeme: MČ Praha 10, TALENT drama studio, z.s.

Dialog, četnost vydávání: 4x do roka, 6. číslo, 13.3.2025, Praha, Vydavatel: Hana Sršňová, Svatoslavova 385/35, Praha, 140 00, evidenční číslo: MK ČR E 24631

„Všimnout si, co dělám, ne přemýšlet, co udělám.“

- Ivan Vyskočil
(1929-2023)

Můžete nás podpořit částkou 50 Kč
Variabilní symbol: 05
Zpráva pro příjemce: Noviny Dialog
Děkujeme!



QR Platba

X
PRAHA 10

TALENT
drama studio

Úvodník
Výzva
Od Eriky
Rozhovor
Zaměřeno na skupinu
Texty z hodin

DIALOG
čtvrtletník dětí a mládeže
TALENT drama studia



Povídka
Poezie
Povídání za šera

březen 2025

Tabula rasa?

Říkalo se, že se člověk rodí jako prázdná tabule, na níž se pak napíše celý život. Dnes je bráno jako fakt, že všichni zdědíme nějaký vrozený potenciál, ale naše dovednosti a schopnosti celý život rozvíjíme. Co je ale pro náš rozvoj a posun důležité? Má být to, co děláme, vždy předem plánované a připravené? Jsou chyby a následná práce s nimi klíčem v divadle a v seberozvoji? A kdy jsme až příliš nároční?

Janek Poláček (19 let)



1

Úvodník

Debata
DIALOGU
na téma Vliv umění
na společnost

TALENT
drama studio



VSTUP VOLNÝ



19.3.2025

v 18:00

v klubovně Vzletu
(Holandská 1, Praha 10)

14

Myslíš, že se máme učit z chyb ostatních, nebo si musíme projít vlastní zkušeností?

Má to dvě strany. Já jsem byla vychovaná, že moudří se učí na chybách ostatních a hloupí na svých. Jenže pak těžko budeš svobodně růst, protože člověk se právě učí na svých zkušenostech a chybách. Jako když řekneš dítěti, ať nestrká prst do ohně. Bud' to poslechne, ale pořád bude mít v hlavě rarášky a říkat si, co kdyby... nebo si to vyzkouší, spálí se, a příště už to neudělá. Druhá strana jsou hranice. Ne všechny zkušenosti potřebujeme zažít na vlastní kůži. Může to být i nebezpečné. Je velkou pokorou člověka vnímat i zkušenosti ostatních, kam je dovedla, co s nimi udělaly, jak se zapsaly do zkušenosti lidstva, historie.. Je to o důsledcích a odpovědnosti... Svoboda nese s sebou velkou odpovědnost za důsledky svého konání. Svoboda bez zodpovědnosti je pouhou iluzí. Je už na každém člověku, jak si to v životě míchá.

Jak se dá pracovat s pocitem selhání?

Pocit selhání je pocit pádu do temnoty. Ale ne ve smyslu, když něco udělám špatně, ale když se propadám do pocitu beznaděje, nevidím další cestu, když ustrnu, zmrznu. Jediná možnost jak z toho ven, je nevzdat to, jít dál, pokusit se udržet si zájem, vytrvat. V tom mohou pomoci běžné denní rituály, které nás podrží v nejhroších situacích. Někdy je nejlepší si prostě jen počkat a dělat věci, které musím dělat, abych to přežil. Vydržet a zůstat v malých jistotách.

Ptala se Hana Sršňová, odpovídala Erika Merjavá

Pokračování v příštím čísle



13

Otevíráme novou rubriku „Talenty mimo TALENT“ pro mladé nadějně autory z celé České republiky ve věku od 9 do 26 let, kteří nejsou z TALENT drama studia, ale chtěli by přispět svými texty, úvahami, povídkami či poezií do našeho čtvrtletníku Dialog.

V případě zájmu zasílejte své texty a články spolu s celým jménem, věkem a kontaktem na info@talentdrama.cz. O konečném zveřejnění článků rozhoduje redakční rada Dialogu.

Děkujeme a těšíme se na vaše příspěvky!

Výzva

Noc

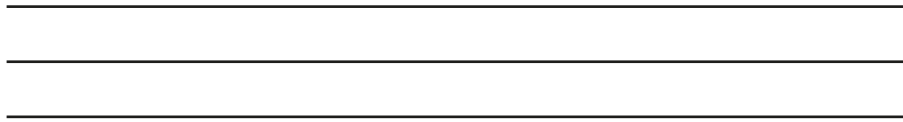
Za svitu pouliční lampy,
ve tmě za lunny novy,
Oči, které ani slzu neuroní,
vidí deštěm napršené louže.
Ústa, která ani hlásky nevysloví,
vydechují obláčky cigaretového kouře.

Promočené prameny vlasů,
Zakrývají grimasy beznaděje.
Špinavé ruce od grafitu,
Ze zimy už dřevnatějí.
Tichem ohlušena je má mysl,
Myslíci na všeho bytí mysl.

Filip Pudil (19 let)



2



Dech mládí

Kdyby nebylo mladých, jejich tužeb a chuti žít, měnit svět, jejich víra v ideály, svět by vypadal úplně jinak. Byl by takový smrtný.

Dech života, o kterém mluvil Václav Havel, který mění, nespokojí se s klecí, chce za každou cenu ven a překonává strachy a „zap*děnost“ dospělých, kteří se udomácnili ve svých životech a pravdách. Kterým už nestojí za to něco měnit nebo bojovat za život.

Možná jsou příliš unavení a prohry, starosti, propady udusily jejich touhu být ve víru života. Mladí chtějí milovat a být milováni, poslouchat hudbu, která je dostane do bláznivého poposkakování, nesmyslně tančit, smát se, křičet, vzpírat se, blbnout a přesto věřit, že jim má svět co nabídnout. Dospělý už tomu nevěří. Říká: láska není, vždy to dopadne stejně. Ale mladý tomu nevěří a miluje až k zbláznění. Nosí na rukou svou milovanou, něžně se jí dotýká a šeptá do ucha, že s ní zůstane navždy.

Dospělý řekne: je třeba prachy, blbost je být chudý. A mladý jde do sekáče, koupí si za pár kaček džíny, jde na pivo do zaplivané hospody a venku na trávníku si sní rohlík. Ale cítí se svobodný a šťastný.

Dospělý říká: je třeba něčeho dosáhnout, využít pro své cíle druhého. Ale mladý se tiskne jeden k druhému, aby našli v druhém sami sebe. Ví, že ve dvojce jsou silnější.

Dospělý říká: nesmíš riskovat. Ale mladý se vrhne do života a jediné, na čem ho staví, je risk. I kdyby vše ztratil.

Dospělý říká: buď poslušný, plň příkazy svého nadřízeného a budeš se mít. Ale mladý zboří vše, všechny autority jsou mu k smíchu, a i když má z nich strach, je schopen se jim podívat zpřímá a nesmlouvavě do očí.

Dospělý se dívá na divnost divně. Hned má názory, prezentuje je a ví, jak to má správně být. Mladý ví, že neví. A tak přebírá názor tu toho, tu jiného. A v celém tom nejistém je vlastně strašlivě jistý.

Mladý dychtí. A v dechu a dychtění je život. Když člověk umře, vydechne naposled. Už se nevzbudí. Pohřbí ho nebo spálí a zůstane po něm v tomto světě snad jenom něco nevyslovitelného. Vůně či smrad, který po sobě zanechal, a které pracují dál v budoucnosti světa.

Ale mladý se nechce smířit se smrtí. I když ho vše tlačí dolů a zabíjí, vytasí všechny zbraně a nemíní se poddat. Ví, že když ztratí dech, umře. I když bude jeho tělo žít, duše je pohřbena, protože už v nic nevěří, nic nemiluje, v nic nedoufá, v ničem nevidí smysl. A to mladý nechce. S urputností boje, který vede na rozhraní života a smrti, se nemíní vzdát. I když mu smrt pomalu a trpělivě připravuje jeho dospělost. Ale dospělost je pouhá chvilková iluze, protože dech života je ve světě neustále. Svět je totiž mladý, má mladého ducha a dychtivou duši. Kdyby nebyl, tak by se svět zastavil, vzduch ztěžkl, zasmrádl a vše by začalo hnít. Ale co svět světem stojí, dech vane a vše se mění a posouvá v duchu horlivého a svěžího mládí. Přináší nové věci, nové výzvy a nové dychtivé mladé.

Erika Merjavá



Od Eriky

3

Zázraky pátečních večerů: TÉMA CHYBA

Pokračujeme ve společném povídání Hany Sršňové a Eriky Merjavé u společného stolu, kde se snažíme pít po otázkách dětského pohledu na svět, hledání identity, dramatické vysokošilovské pedagogiky a přesahu dětského vnímání, pedagogiky a dramatiky směrem k dospělým, společnosti a světu. V prostoru plném otázek, kde se mohou objevovat i malé zázraky. Tentokrát na téma: Chyba.

Co pro tebe znamená chyba v pedagogice?

V chybě vnímám naději, možnost růstu. Nejen v pedagogice, ale i v životě. Buď se jí člověk lekne, nebo se stává příležitostí, když se jí člověk nepoddá.

Jak jako pedagožka pracuješ, aby chyba děti neochromila, ale naopak je posouvala?

V našem pedagogickém a tvůrčím procesu zažíváme jak radost, tak i bolest. Některé věci jsou příjemné, jiné méně, a člověk s nimi hodně zápasí. Každopádně radost by nás měla vést, abychom měli vůli pokračovat. Ale teprve skrze nepříjemné věci, cvičení, disciplíny překračujeme komfortní zóny, padají nám masky, a to nás posouvá k větší autenticitě, identitě. Paradoxně bolest vede k radosti, protože člověk se stává tím, kým je. To je neuvěřitelná úleva, protože u člověka to nějak sepne. Vše mu najednou začne zapadat a vyjevovat smysl... Masky sice strašně bolí, ale na druhou stranu nám vytvářejí iluzi bezpečí. O to víc bolí jejich shazování, protože máme pocit, že se obnažujeme a stojíme nazí ve světě. Cítíme se křehcí a zranitelní. Ale není jiné možnosti než být, kým jsme. Nemůžeme se obelhat, obejít, uplatit, ošálit, zavřít před sebou oči. A cesta k sobě vede napřímo, skrze bolest. Na dramatice je však úžasné, že k tomu všemu má lehký a příjemný nástroj, hru. A hra je existenciálně spojená s radostí. Pojímá všechny protiklady, chyby, nejistoty, nepředvídatelné situace. Ve hře se chyby a bolesti rozplývají, protože hra v sobě nese nadhled a humor.

Jak se na chybu dívá Dialogické jednání?

Dialogické jednání je nejsvobodnější a zároveň nejostřejší hra v rámci dramatické pedagogiky, kterou znám. Bezpečný prostor, kde “vše” je dovoleno, ale která nám zároveň vyjevuje bez okolků, kdo v danou chvíli jsme, protože je založená na chybě, nevěděni, nejistotě. Její otevřené zadání, spíše nezadání, cíleně pracuje s chybou a nevěděním. A díky tomu nám padá maska. Ale když se chyby lekne, věci uspěcháme, zase si ji rychle nasadíme. Proto je v Dialogickém jednání tak důležitý čas, dopřát si moment nevěděni. Nejvíce mě zajímají právě tyto momenty. V těch chvílích zpozorním. Jak zareagují děti na situaci, se kterou nepočítali? Nakonec zjistí, že i chyba může být jiskřivá, radostná, zvidavá. Jak říkal Vyskočil: “Těšit se, až udělám chybu”. Být zvědavý, co mi může chyba nabídnout, kam mě dovede.

Vem to do hry. Když třeba špatně řekneme text na představení, tak se můžeme zaseknout a snažit se to násilím dotáhnout do původní podoby a nebo to vzít do hry a může vzniknout něco jiného, kolikrát i lepšího.

To je kouzlo chyby. K tomu v představení jsme ve hře nejen mezi sebou, ale i společně s divákem. Bereme do hry jeho představy, očekávání. Když se nepoddám tlaku obecnstva, diváci se dostávají do vzájemné komunikace, jsou její součástí a přechází na ně stejná lehkost a radost, jakou mají herci. I přes chyby, které vznikly. A když se mi v představení nepovede zpracovat chybu, co se stane? Maximálně si 150 lidí bude myslet, že jsem selhal, nebo, že to nebylo dobré. Ale zboří se svět? Nezboří. I neúspěch patří ke zkušenosti. Dává mi zpětnou vazbu.

Jak se dá vytvořit ve skupině bezpečné prostředí?

Je důležité, aby prostředí, ve kterém na hodinách experimentujeme, bylo přijímající. Člověk by se neměl cítit, že je hodnocený nebo souzený. Proto jako lektor neříkám, že je něco dobře nebo špatně. Jen ukazuji, kde vidím směr a možnosti, a kde je nevidím. To je pozice ze strany lektora. Když se stane, že dítě není přijato skupinou, tak se snažím do jejich vztahů zasahovat co nejméně. Chci jim nechat prostor, aby našli vnitřní sílu se s nepřijetím ve skupině poprat. Když to vydrží, často najdou sebedůvěru a sebeúctu. Protože se pořád nacházíme v bezpečném prostoru, kde se mohou naučit fungovat. Jinak si svou křehkost dítě odnáší dál, do dalších vztahů a skupin, a jednou to stejně bude muset vybojovat. Vlastní místo a najít vnitřní sílu. Naučit si důvěřovat. Samozřejmě, když jde o nějaký větší problém, musím zasáhnout. Ale to se nestává často. Proto jsem v zasahování do vztahů ve skupině velmi opatrná. Čím víc totiž rozhoduji já jako autorita, tím víc beru dítěti možnost poprat se s nepříjemnou situací. Taky se pak bude dítě v životě opírat o autority, které mají za něj věci vyřešit, rozhodovat. To není dobře. Pedagogika by měla učit děti vnitřní svobodě a síle tím, že jim nechá prostor.

12

Pavučinka

Svět je plný krásy a je jí tolik,
že se ze mě stane alkoholik,
co se jí ve dne opíjí a v noci pláče,
že mu nezbylo na koláče.

Svět je plný krásy
dělené beze zbytku.
Škoda že se nechce zdržet
na horší časy.

Hledám ji v ruinách,
kde nezůstal kámen na kameni.
Už tu není. Už tu není ani...

Hledám ji ve tvém pohledu
- pavučinka natažená z tvých očí do mých
nás omotává a utahuje,
nebo si z nás utahuje. Nevím. Možná to tak je.

Je to tak, že
svět je plný krásy a je jí tolik,
že už střízliví ten můj alkoholik,
co ve dne pije vodu a v noci doufá,
že krása nebude tak skoupá

Hana Sršňová (24 let)



Mezi námi/Rozhovor

Vzniká provázek, který se s námi táhne dál

Hanka je zástupce naší mladé generace, která věci hluboce promýšlí. Přese, hraje na kytaru i housle, skládá písně, maluje, tvoří, učí. Je herečkou, 1. rokem učitelkou výtvarné výchovy na gymnáziu a zvědavým mladým člověkem. Miluje pedagogiku, tvorbu, mladé lidi, Dialogické jednání a zázvorový čaj.

Hani, je ti 24 let. Jsi nejstarší členkou Talentu. Prošla jsi u nás teenage obdobím, střední i vysokou školou. Jaké to bylo?

Když jsem v šestnácti přišla do Talentu, do skupiny Spektákl, vůbec jsem nechápala, co děláme. Ale čím déle jsem tam chodila, tím víc se mi odkrývaly jednotlivé vrstvy Talentu. První bylo Dialogické jednání. Pamatuji si, že mi Terka, která se mnou chodila do skupiny, jednou řekla: "Dej si pozor, až bude Dialogické jednání. To teprve uvidíš." Myslela jsem, že je to nějaká improvizáčka založená na dialogu mezi dvěma osobami. Nechápala jsem, proč se toho všichni bojí. A pak jsem zažila první Dialogické jednání. Být čistě sama za sebe v prázdném prostoru bylo pro mě, jako velkého introverta, děsivé. Byla jsem hodně nervózní, klečela na zemi a jenom povídala, abych něčím vyplnila čas. Ale časem jsem se začala v Dialogickém víc uvolňovat. Viděla jsem ostatní, jak jednájí, začala jsem chápat, o čem to je. Že je úplně jedno, že člověk neví. Že právě to je na tom to dobré. Že teprve z nevědění vznikají zajímavé možnosti, mohou být impulsem k něčemu, na co bych nikdy nepřišla rozumově. Co vznikne, často vůbec nevymyslíš.

Další vrstva se mi odkrýla, když jsem ti asistovala v mladších skupinách. Bylo mi tehdy osmnáct. Měla jsem možnost se na celou práci v Talentu podívat zase z jiného pohledu. Jaká práce stojí za dramatařákem, kolik milion dalších věcí se k naší formě práce váže. Specifická cvičení, různé meditace, imaginace, Magická podložka. Víc se mi začalo objasňovat a propojovat jakým způsobem se v Talentu pracuje. Jak je všechno provázané, vše se vším souvisí, dotýká se hlubšího smyslu. Že to není jenom o tvorbě, aby vzniklo představení, ale především o práci na sobě. Člověk má možnost se víc poznávat, učit se být sám sebou, vyvíjet se, zlepšovat, posouvat.

Další fáze byla, když jsem byla v Talentu sama lektorkou. Pochopila jsem velkou odpovědnost lektora. To mě nakonec přitáhlo k pedagogice. I když studium pedagogiky nebyla moje první volba. Chtěla jsem především hrát. Ale v pedagogice jsem začala poznávat různé vzdělávací způsoby a přístupy. Že pedagogika není jen o předávání vědomostí, drcení látky, ale o vytváření prostoru dětem pro jejich vlastní myšlení, poznávání, rozvoj.

A poslední milník byl soubor Vosí hnízdo. To je zatím nejvyšší meta mé zkušenosti s Talentem. Je o velikánské svobodě, ale i odpovědnosti, tvorbě, i jejím přesahu. Už to není jenom o nás tvůrcích, ale především o divácích, abychom jim něco představením předali. V mladších skupinách šlo především o nás jako o lidi, kteří se učí a tvoří, o náš vývoj. Ale ve Vosím hnízdě se už jde víc do hloubky tvorby. Přemýšlíme, co tím chceme říct, bavíme se a rozebíráme to i mimo lekce. A taky v Talentu vznikají další projekty, která nás ovlivňují. Třeba noviny Dialog, různé diskuze, Čaje o páté, kde můžeme dál nad věcmi přemýšlet. Ty věci nezůstávají jenom na hodině, ale provází nás dál, naším přemýšlením. Vzniká provázek, který se s námi táhne dál. Protože cílem Talentu není jen tvorba představení, ale především si klade nárok na výchovu dětí. Aby byli lepšími lidmi.

Mluvíš o své zkušenosti s Talentem krásně. Myslíš, že by šlo tvořit i bez sebepoznání?

Šlo by to. Byli bychom ale úplně jinými lidmi.

Co bys poradila dětem, aby neměli strach z Dialogického jednání?

Těžko radit. Dialogické je proces. Je třeba ho zažít. Projít si zkušeností. Časem pochopíš, že je v pořádku dělat v prostoru to, co chceš dělat, nebo být v něm tím, kým jsi. Je dobré sledovat ostatní, kteří zkouší, všimati si, dívat se, co v prostoru jiný člověk dělá, jaké věci mu vznikají, kdy je vtipný, nebo i trapný, kdy si ze sebe umí udělat legraci. Nechat se inspirovat. Když to vidíš u ostatních, je pak jednodušší dělat to i u sebe. Ale důležité je mít důvěru v ostatní ze skupiny. Aby skupina dobře fungovala. Protože, když si představím, že dělám Dialogické jednání před někým, kdo mě za to odsoudí nebo se mi bude smát, to prostě nejde, neotevřeš se.

Vyskočil často říkal k Dialogickému jednání: "všimnout si, co dělám, nepřemýšlet, co udělám".

Je důležité o tom, co vzniklo během jednání, přemýšlet. Ale ne vymýšlet předem, co budu dělat v prostoru, ale až po zkoušení. Jako reflexi. Prvotní impuls není z přemýšlení. Ten se nějak stane. Ani nedokážu popsat, jak k tomu člověk přijde. Prostě se to uděje. Ale potom o tom přemýšlet. O jednotlivostech i celku. Je fajn si zaznamenávat psané reflexe. Víc se zamyslíš do hloubky. Jak zkoušení probíhalo, čeho sis všimla, čeho sis nevšimla a musel tě na to upozornit lektor. Bez reflexe to nemá takový dopad. Protože teprve reflexe nám dává možnost si zvědomovat, o co šlo. To je ten přínos, dívání se zpátky. Ne jenom samotná tvorba čipčin, ale že o tom dál uvažujeme.

Rozhovor

tentokrát s Hanou Sršňovou,
naší 24letou herečkou souboru
Vosí hnízdo, redaktorkou
a grafičkou
čtvrtletníku Dialog.

Perdu

Setmělo se
 srdce bije
 však tě láska nezabije
 usmálo se
 posadilo
 na ramena nasadilo
 čepku - a ty stojíš u okna a hledíš do dálky, za svým ztraceným štěstím.
 Je mi pondělí ráno,
 ale mezi mými pysky
 odkud vychází hlas
 sejdem se zas, zas
 a znova - a ty stojíš u okna a hledíš do dálky, za svým ztraceným štěstím

Janek Poláček (19 let)



Skutečná rozpoložení

Četla jsi knížku o víle a o šnečku,
 Zvuky a zvyky nálady,
 práhy mezi kolejami poklady
 Jsem zůstal na cestě dohady
 A na pelesti posteje porady
 složil jsem únavě maso své pod hrady.

Je člověk špatný, když se projeví v barvách vzteku a vzdoru?
 zdá se mi, že země kulatá je kupka zrady
 líbí se těm krásným plným duším vady
 nesličné ráno na smetišti hady
 má rádo hřeben bez odvahy
 Je špatně na smutek světa, reagovat vlastním smutkem?

Janek Poláček (19 let)

Dialogické jednání odbourává strach z neznámého, nevědění, že člověk nemusí mít vše uchopené.

Co dělám Dialogické jednání, méně se bojím. Třeba, že se ztrapním, nebo že se mi lidi budou smát. Teď si řeknu:

tak se ztrapním, dobře, budu chvíli trapná a pak zase nebudu. Nebo když se mi lidi zasmějou, tak si řeknu: a není to jedno?

Nebo jsem spontánnější. Jdu po ulici a mám chuť si pískat, tak si klidně zapískám. Dřív by mě to nenapadlo, bála bych se,

že si lidi řeknou, že jsem blázen.

Co tě pořád u nás drží?

V Talentu je spousta věcí, kterým se mohu věnovat a mám je ráda. Herectví, psaní, hudba, možnosti, jak se mohu vybit autorsky.

A poslední dobou je to hodně i o lidech. Tobě, Jirkovi, Vosím hnízdě. Protože teď jsme se sešli skvělá parta. Úplně něco výjimečného.

Nerada bych o to přišla. Máme se prostě rádi.

Jak pracuješ s věcmi, které se nedají ovlivnit? Třeba válka na Ukrajině, strach z vývoje geopolitické situace, nebo covidu?

Je dobré si říct, že to mohu ovlivnit. Třeba covid. Že si dezinfikuji ruce, nosím roušku, aby se to nešířilo dál. Když je válka, mohu pomáhat, že bojuji proti dezinformacím, dělám osvětu. V ekologii třeba, že si nedám chleba do plastového sáčku. Víím, že reálně je dopad minimální, ale je. Možnost pozitivně ovlivňovat svět. Že nejsem jenom pasivní obětí, ale aktivním spolutvůrcem. Protože moje činy mají konkrétní a reálné dopady. Buď se rozhodnu, že si chleba nedám do plastového sáčku, nebo si můžu říct, že je to jedno, stejně s tím nic neudělám. A když si řeknu, že situaci neovlivním a nemá cenu to řešit, často vytvářím prostor, ve kterém se věci budou jenom zhoršovat. Takže já si říkám, že je možné zdánlivě neovlivnitelné ovlivnit.

Mluvíš o věcech, které jsem slyšela třeba od Magdy Vašáryové nebo četla od Marka Orka Váchy, že člověk není nesený osudem, ale vždycky aktivním ovlivňovatelem budoucnosti, nebo že v negativních věcech je naděje, že nás posilují.

A v potřebě něco s tím dělat, se měníme, rosteme, lidi i národy.

Jde o zdravý pohled, ne přehnaně pozitivistický, ale realistický. Realisticky jsou v životě dobré i špatné věci a často jsou propojeny. Střídají se špatná a dobrá období. Takže, když si někdo snaží udržet pozitivní pohled, nemá hlavu v oblacích. Naopak, vidí realisticky. Život má obě stránky. A bez špatných věcí to nejde. My je nemůžeme vymazat. Jde jen o to, jak se k nim postavíme. Zároveň je hrozně důležité přiznat si autentické pocity, projít smutkem, bolestí, když se mi zrovna dějí. A říct si, že je v pořádku, že jsem třeba smutný. Protože jinak by to mohlo být nebezpečné. Člověk by ztratil soucit se sebou i s lidmi, zlehčoval jejich bolesti, byl by neempatický. Ale je důležité pokusit se udržet i v negativních pocitech naději.

V čem vidíš propojení pedagogiky, autorské tvorby a umění?

Především ve svobodě. Pedagogika je o vytvoření prostoru a provázení tímto prostorem. Má spíše otevírat možnosti než omezovat.

Autorská tvorba dává zase svobodu autorsky pojmout nějaké téma. A umění je čistá svoboda. Svoboda vyjádření se, myšlení, názorů. Další věc, která tyto tři oblasti propojuje, je práce na sobě. Pedagogika je o vývoji člověka, jeho růstu. V autorské tvorbě bychom se měli posouvat, abychom nezabředli do zaběhlých kolejí a netvořili pořád stejné věci, nebo nepoužívali stejné postupy. V umění se zase náš styl a myšlení vyvíjí s tím, jak se vyvíjíme my. Zároveň mi přijde dobré to propojovat. To může pedagog. Jednak autorskou tvorbou, že děti nechá svobodně tvořit, a uměním, že jim dává nahlédnout, co se už v umění vytvořilo. A když to pedagogicky dobře zamíchá, jako třeba učitel výtvarky, tak výsledkem může být, že se dítě bude lépe orientovat ve vizuálním světě.

Je pro tebe svoboda důležitá?

Určitě. Ale závisí z jakého pohledu vnímám svobodu. Jako první mě napadne, že jsme tady měli socialismus. V tomto kontextu o svobodě slýchám nejčastěji. Je pro mě velmi důležité, že teď máme možnost žít ve svobodné zemi, můžeme se svobodně vyjadřovat. Ale svoboda není o tom, že si děláme co chceme. Je také o odpovědnosti. Naše svobodná volba, rozhodnutí, nesou důsledky. Jsme hybateli událostí. To je velmi náročné. Když žijeme v nesvobodě, je to sice strašně omezující, ale neklade na nás nároky, co se týče rozhodování. Protože máme určené věci, co smíme, co nesmíme. Nemusíme přemýšlet. To je nebezpečí nesvobody. Ne jenom, že máme omezený prostor, ale že nás vede k nepřemýšlení, nebo stylu myšlení, který je jednostranný.

Uvažovala jsi o studiu herectví, nebo tvorby. Nakonec jsi si zvolila pedagogiku.

Nemám ráda nejistotu a jelikož pocházím z rodiny umělců, tak vím, jak je strašně těžké se uměním uživit. Život s uměním je plný nejistot. Proto jsem se rozhodla pro pedagogiku, učení výtvarky. Nakonec mě úplně vtáhla. Učím středoškoláky a je pro mě zajímavé sledovat myšlení současných teenagerů, i když jsem od nich jen o pár let starší. Oni mají takový drive do života. Trochu rebelství a velikánskou naději. Jsou strašně morální. Silně vyžadují spravedlnost a pracují na tom, aby ve světě byla. Zajímají se o aktivismus, různé charity, o politiku. Mají silné nutkání něco ve světě změnit a chtějí se do toho vrhnout. Já jako pedagog to mohu ovlivňovat. Aby si v sobě svůj oheň udrželi, a nebyl zadupán.

Pavoučice Sára

Pavouci nežijí spolu. Jsou samotáři. Tak jako Sára. Sára byla ještě miminko, když se do jejich pavučiny vloupala žába. Skoro všechny zabila. Pár se jich zachránilo útekem. Statečná maminka, podrobena žábě, zemřela. Od té doby žije Sára sama.

Bylo slunečné odpoledne a Sára se slunila na kameni porostlém mechem. Vzpomínala na minulost. Jestli se ještě někdy setká se svými sourozenci. Zašeleštění v křoví vzpomínku zahrnalo. Sára se postavila a zacvakala kusadly. Z křoví vyběhl zajíc. Huňatý ušák se díval na Sáru. Pak odběhl. Sára si oddychla. Na rysky, záby a hady měla spadeno. Pomalu se vracela domů. Už z dálky viděla ve své pavučině nezvykle velkou tečku. Čím blíž byla, tím víc ta tečka připomínala pavouka. Sáře zrovna svítilo sluníčko do očí, takže ho pořádně neviděla, ale byl tam. Velký černý křížák. "Co si to dovoluje? Obsadit mojí pavučinu!" Zlobila se Sára. Přišla k němu a výhruzně zacvakala kusadly. I když věděla, že tuhle válku nevyhraje. Křížák se zrovna ládoval její těžce ulovenou mouchou. Sára vylezla na pavučinu a znova zacvakala kusadly. Teprve teď si jí pavouk všiml. Přestal jíst a otočil se k Sáře. Pak začal boj. Oba se postavili na zadní nohy a zastrašovali se kusadly. Křížák byl starší, takže i větší. Sára ale zase od malinka žila sama. Takže musela umět bojovat. Taky měla hodně zkušeností. Křížák zaútočil. Ale po tom jídle byl pomalejší, takže Sára včas uskočila. Teď byla na řadě ona. Ze všech sil se vzepjala a kousla Křížáka. Vypustila do jeho těla jed. Křížák chvíli sténal, a pak padl. Sára se pro jednu stala hrdinkou.

Plyne z toho ponaučení. Těžko na cvičišti, lehké na bojišti.

Barbora Moravcová (11 let)



9

Povídka

Je už takovým generačním stereotypem, že starší generace nadává na mladší.

Je vtipné, že to říkali vždycky všichni o mladé generaci. Kdybychom šli do pravěku a oni uměli mluvit, nadávali by na mladé. Možná proto, že vypadají, že jsou drzí, nevychovaní. Jenže oni jenom chtějí zkusit. A taky hormonální ohňostroj, kterým prochází, je šílený.

Jak vnímáš současnou pedagogiku, její silné a slabé stránky?

Přichází se na spoustu zajímavých věcí, ale je těžké dostat je do praxe. Máme spoustu skvělých myšlenek, inovátorských pedagogických metod, ale nikdo s tím neumí prakticky pracovat. Staří profesoři už často nechtějí nové věci, bojí se jich nebo jim nedávají smysl. A noví učitelé, kteří mají touhu poznávat, nemají možnosti, jak je převést do praxe. Jednak tím, jak je nastavený školský systém. Jede se na výkon. Učím výtvarku, tam je výkon neměřitelný. Ale u svých kolegů, kteří učí matematiku nebo občanku, vidím hrůzu v očích, že jsou třeba o dvě témata pozadu a musí to stihnout do konce roku. Leží v přípravách a snaží se vymyslet, jak to mají stihnout. Když si vezmu, že by za nimi někdo přišel a řekl: měl bys s nimi pracovat víc individuálně. On řekne: jak individuálně? Já musím tohle vše stihnout, zítra s nimi napsat test, pak dělat tohle téma... Musí to do dětí sázet, strašlivě makat, aby předali vědomosti, které musí předat. Nemají prostor pro další věci. Školský systém je zaměřený hlavně na vědomosti. Ale vědomosti jsou jen jedna část pedagogiky. Opomíjíme spoustu dalších částí, které ke vzdělávání patří, dovednosti, schopnosti, práce na osobním rozvoji. Ale učitelé nemají čas na nějaké zlepšování. Dělají jen to, co musí, aby naplnili plán. A taky je systém nastavený tak, aby zdánlivě vyhovoval všem a všem byl prospěšný. Je jasné, že se u některých lidí udělají chyby, některým lidem třeba i ublíží. Ale to nejde spravit žádnou metodou, novou příručkou. Spíše jedině, aby učitelé vnímali děti jako lidské bytosti a ne jako kolonky, které si odškrtnou, čísla, tabulky. To je už na jednotlivých učitelích. Nakonec není až tak podstatné, zda to dělají Waldorfem, Montessorim, nebo klasickou pedagogikou. Ale jestli vnímají děti jako lidi. Od toho by se nikdy neměli odklonit.

Myslíš, že dramatikou a psychosomatikou by měli procházet i pedagogové?

Je fajn začínat s tím dřív, právě v tom teenagerovském věku. Když jsme dospělí, už se nijak extrémně nevyvíjíme, co se týče naší osobnosti. Měníme názory, snažíme se být lepší, to ano, ale základ je v dětství. Takže je dobré začít co nejdřív. Ale samozřejmě i v dospělém věku je dobré zjistit, že nemusím všechno vědět, naučit se reagovat na situace, se kterými člověk nepočítal, že se musím poprat s absurdní situací, kterou bych si v životě nevymyslel. Zůstat v klidu, když nevíš. Hned se neskádat a nepanikařit. To je pro pedagogy určitě prospěšné, protože s takovými situacemi se setkávají každý den.

Může autorská tvorba a Dialogické jednání provést dítě zdravým vývojem?

Může je to zdravě provést těžkou částí jejich života. Hlavně proto, že v pubertě bojují s nejistotou, nevědí, jestli jsou dostačující a dobří. Pořád na sobě hledají chyby. Najednou zjistí, že chyba je v pořádku. Že taková, jací jsou, jsou v pořádku. Zároveň se mohou osobnostně posouvat. Autorskou tvorbou si také dítě začne uvědomovat, že jeho chování má určité dopady. Když něco udělá, má to dopad i na ostatní, což v autorské tvorbě jednoznačně má. Když uděláš rozhodnutí, v ten moment jsou tam všichni s tebou a tvé rozhodnutí má dopad i na ostatní. Děti mohou v autorské tvorbě poznávat, že nejsou vždycky provázené dospělým, mají možnost věci ovlivňovat, ale taky že jejich rozhodnutí mají určitý dopad.

Co bys řekla dětem na závěr?

Zkoumat jakými různými způsoby může člověk tvořit a nebát se do toho jít. Tvorba je přínosná a zábavná. Možná se toho někdo bojí, že třeba neumí malovat, nebo psát, ale formou a způsobem, jak tvořit, je spousta. Třeba vytvořit si domeček pro skřítky z větviček. Je to o nepatrnostech. Je fajn být tvorbě otevřený a zkoumat, co přináší.

Děkuji za rozhovor, Erika Merjavá



Hana Sršňová

6

Vzdor

Texty dětí ze skupiny Ohnivák (9-12 let)

Vzdor nebo cesta za pravdou

Je 5.-8. září (tedy myslím), počítal jsem to, ale zadržl jsem se někde... Nebo zadržla???

Nevím, jestli jsem muž nebo žena, zvíře či věc, rostlina či houba. Jediné, co vím, je, že jdu za pravdou.

Nevím, jak vypadám, nevím jaké emoce cítím, nevím, kolik mi je let. Jediné co cítím, je bolest...

Jsem právě teď někde, kde každý hledá svou pravdu. Nebo snad ne? Nevím. Ale někde dole, úplně dole, to v sobě cítím. Že tohle bude to místo... místo pravdy! Ale... zatím jen pluji časem, dál... a dál...

Maty (12 let)

Život... Co je vlastně život? Je to pohádka, nebo horor? Pro každého je život jiný. Někdo ho bere jako pohádku, někdo jako komedii.

Já ho někdy beru jako horor a někdy jako komedii. Protože když se o něco snažím, nebo chci někam zapadnout, tak ostatní nezajímám.

Nebo mě neberou vážně. Nebo dělají, že se zajímají, ale nezajímají se. Neříkám, že se musí zajímat, ale nemají dělat, že je to baví a zajímá.

Adina (10 let)

Vzdor a pozérství

1 - cítím se, že jsem někdo, kdo neexistuje... Jako perfektní člověk zvenku, ale špatný zevnitř.

2 - cítím člověka, který se chce stát mnou.

3 - chci být Já, ne někdo jiný.

4 - já jsem špatný, ošklivý, nevychovaný. Podle ostatních.

5 - nevím, proč mám tuhle masku.

6 - ale nejde sundat.

7 - kdyby šla, jsem jiný.

8 - můj úsměv není můj.

9 - kdyby byl lék.

10 - všechno je lež, i kdo jsem já.

Nela (11 let)

Vzdor vůči osudu

Když mě někdy něco čeká, ale já na to nejsem připravená, pořád to odkládám nebo se vymlouvám. Zkrátka tomu vzdoruji. Někdy to řeknu, někdy ne. Občas se takhle cítím jen při nějakých maličkostech, občas to přejde i do vzteku. Prostě se to stane a já tomu nezabráním.

Rozárka (10 let)

Vzdor v umění

Mám ráda divadlo. Jednou bych chtěla být herečka. Ale když dospělému člověku řeknu, že můj sen je být herečka, jen zavrtí hlavou a odpoví: „Ale prosím tě, herectvím se neuživiš. Ty určitě vystuduješ medicínu nebo farmacii a budeš doktorka.“ Nebo si aspoň myslí, že jsem chytrá, a že by byla škoda to zahodit kvůli herectví. Ale já nechci být doktorka ani nějaká matematicka. Chci být herečka, chci vystudovat DAMU. Věřím, že když budu chtít být opravdu úspěšná herečka, jednou toho dosáhnu. Ale zároveň mám i trochu strach. Z toho, že jednou se opravdu herečkou stanu, ale že na mě nebudou rodiče pyšní. Budou si o mně myslet, že jsem šášula na jevišti, za peníze, za které je hodně těžké se uživit. Já vím. Víím, že na mě rodiče budou pyšní, ať už budu dělat cokoliv. Ale pořád ve mně přebývá tahle obava. Zároveň mám i strach, že budu hrát v nějakém divadle za mizerný plat. A v létě nepojedu na dovolenou do Chorvatska, ale budu někde v hospodě nalévat pivo, abych měla na nájem. Těch obav je více, ale ty už se sem nevejdou.

Kačka (12 let)

Zaměřeno na skupinu

Obětní beránci

Když máte špatný den, něco se stane, rozbije, začnete shazovat vinu na ostatní. Třeba na své děti, aby se vám ulevilo. V ten moment byste se měli zamyslet nad sebou. Protože pak si děti myslí, že ony udělaly něco špatně. Jestli to budete dělat častěji, nejspíše se to odrazí na jejich psychice. Budou si myslet, že je nemáte rádi. Potom to mohou dělat svým dětem, protože si budou myslet, že je to normální. Tak se to může opakovat přes několik generací.

Daria (12 let, skupina Rozmach)

Vzdor proti osudu

Vzdoruju vzdát kontrolu nad svým životem.

Nikdo nebude ovládat můj život. Svůj život si řídím sama. Vždy, když se stalo něco špatného, tak jsem si říkala,

že osud mi naházal klacky pod nohy. Ale čím jsem starší, tak si říkám, že osud není nic. Není to místo. Není to věc. Ale zároveň to může být osoba, čas, možná i zvíře.

Nevěřím na osud, ale zároveň ano.

Nesnáším ho a zároveň miluji.

Protože osud mi udává cestu, ale já ráda chodím po svém<3

Jdu kam se mi zachce, a když už nevím kam dál, tak mi osud možná pomůže.

Nebudu se zastavovat a prostě půjdu dál.

A když mi osud dá překážku, tak ji překonám.

Protože já na to mám<3

Takže si osud může myslet, že řídí moji cestu a že mi udává směr, ale já vždy zahnu kde chci, a vždy půjdu opačným směrem.

Už je čas na to, aby osud slyšel moje NE.

Protože já s ním nesouhlasím.

A když se bude hádat, já se budu hádat nazpět.

Budu křičet, řvát, ječet.

A to jen abych dokázala, že já nepotřebuju osud, aby mi říkal co mám dělat a jak to mám dělat.

Jsem to já.

Moje mysl.

Moje hlava.

Můj hlas.

Ale především moje srdce!

Tereza (16 let, skupina Rozmach)



7

8